



Борба против кривичних дјела почињених из мржње

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини прати и извјештава о кривичним дјелима почињеним из мржње, заговара јаче законске одредбе о кривичним дјелима почињеним из мржње и јача капацитете домаћих институција у превенцији и процесуирању ових предмета.

Шта су кривична дјела почињена из мржње?

Кривично дјело почињено из мржње је кривично дјело које је мотивисано нетрпељивошћу према одређеним групама у друштву. Да би се кривично дјело квалификовало као кривично дјело почињено из мржње морају бити испуњена два критеријума: 1) дјело мора бити прописано као кривично дјело у кривичном закону и 2) кривично дјело мора бити „мотивисано предрасудом“. „Мотивисано предрасудом“ значи да је починилац изабрао жртву кривичног дјела на основу стварне или претпостављене „заштићене карактеристике“. „Заштићена карактеристика“ је основна карактеристика која је заједничка за одређену групу, као што је: раса, религија, национална припадност, језик или сексуална оријентација. Кривично дјело почињено из мржње није условљено тиме да починилац осјећа мржњу. Оно захтијева само да је кривично дјело мотивисано предрасудом. Кривично дјело почињено из мржње може бити у облику оштећивања имовине, напада, убиства или било ког другог кривичног дјела.

**кривично дјело + предрасуда као мотив
= кривично дјело почињено из мржње**

Кривична дјела почињена из мржње шаљу снажну поруку нетрпељивости према жртви и групи којој она припада, и могу да изазову осјећај несигурности и неповјерења унутар заједнице. Појединачна кривична дјела почињена из мржње захтијевају посебну пажњу јер, чак иако су

мања по природи, она носе сјеме потенцијалног сукоба јер могу да ескалирају и дају повода повећаним тензијама у заједници. Када се почини дјело за које се сумња да је кривично дјело почињено из мржње, ефикасни одговори локалне заједнице увјеравају заједницу да се предузимају одговарајући кораци и да се разумије ефекат таквог инцидента. Ефикасно процесуирање кривичних дјела почињених из мржње је важно, да би се послала порука да се таква кривична дјела неће толерисати.

Кривична дјела почињена из мржње у БиХ

Кривична дјела почињена из мржње у БиХ често су усмјерена против сљедећих категорија:

- Повратничких заједница, које су често изоловане и осјетљиве. Кривична дјела почињена из мржње против ових заједница шаљу снажну поруку нетрпељивости и изазивају велики страх и напетост.
- Вјерских и сакралних објеката, као што су: цркве, џамије и гробља, као и приватна имовина повратника или чланова мањинских заједница.
- Припадника сексуалних мањина. Припадници ових група изузетно су осјетљиви на кривична дјела почињена из мржње; напади се често дешавају на јавним мјестима.
- Рома.

Кривична дјела почињена из мржње представљају



проблем у сваком друштву, а нарочито су велики проблем у друштвима која се опорављају од насилних сукоба. Мисија уско сарађује са полицијом, правосудним органима, локалним органима власти, организацијама грађанског друштва и другим међународним организацијама у БиХ, ради превенције, ефикасног процесуирања и одговарајућег одговора на кривична дјела почињена из мржње, такође упућујући и јавне осуде.

Законодавни оквир

У 2010. години, усвојене су важне измјене и допуне одредаба Кривичних закона Републике Српске и Брчко дистрикта БиХ, које се односе на кривична дјела почињена из мржње, које пружају јачи законски основ агенцијама за примјену закона и правосудним органима, да могу да врше одговарајуће истраге и процесуирају кривична дјела почињена из мржње. Сличне измјене и допуне Кривичног закона Федерације БиХ су предложене и очекује се њихово усвајање. Ове измјене и допуне предвиђају квалификоване облике одређених кривичних дјела, као што су: убиство, силовање и наношење тешких тјелесних повреда, уколико су мотивисани предрасудом. Када мотивисаност предрасудом није елемент бића кривичног дјела она би требало да буде узета у обзир као отежавајућа околност.

Потребна је велика посвећеност органа надлежних за примјену закона и правосудних органа, да би се обезбједило да се кривична дјела почињена из мржње рјешавају на одговарајући начин. Мисија је, у сарадњи са Канцеларијом ОЕБС-а за демократске институције и људска права (ОДИХР) и Националном контакт-тачком за борбу против кривичних дјела почињених из мржње, у склопу Министарства безбједности БиХ, дала подршку процесу јачања законодавног оквира и даље ће наставити у помагању органима власти у стварању услова за његову примјену.

Улога Мисије

Мисија помаже органима власти и грађанском друштву да се боре против инцидената мотивисаних мржњом и кривичних дјела почињених из мржње на бројне начине, укључујући и следеће:

- Праћење и извјештавање о инцидентима мотивисаним мржњом у цијелој земљи, као и праћење и извјештавање о одговорима локалних органа власти и грађанског друштва на таква дјела.
- Заговарање законодавне реформе да би се строжије прописале одредбе о кривичним дјелима почињеним из мржње и промовисала њихова ефикасна примјена кроз омогућавање вођења дискусија унутар правне заједнице.
- Јачање институционалних капацитета агенција за примјену закона и органа правосуђа. Мисија је сарађивала с ОДИХР-ом и Министарством безбједности БиХ на реализацији програма обуке службеника агенција за спровођење закона у 2009. години, и даје подршку иницијативи за уврштавање специјализоване обуке о кривичним дјелима почињеним из мржње у наставни план и програм за обуку полиције. Слично се планира и за тужиоце.
- Подизање нивоа свијести јавности и општинских органа власти о кривичним дјелима почињеним из мржње и примјереним одговорима. Мисија омогућава одржавање дискусије унутар заједница кроз одржавање догађаја на локалном нивоу и активности за подизање нивоа свијести. Публикација ОДИХР-а и ОЕБС-а *Разумијевање кривичних дјела почињених из мржње: Приручник за Босну и Херцеговину* (доступна на: www.oscebih.org) даје кључне информације о концепту кривичних дјела почињених из мржње и очекиваним одговорима органа за примјену закона, правосудних органа и локалних органа власти.
- Промовисање ангажмана грађанског друштва у рјешавању кривичних дјела почињених из мржње.

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини помаже БиХ у испуњењу обавеза које је она преузела као држава чланица ОЕБС-а, као и напредовању ка остварењу свог декларисаног циља придруживања евроатлантским интеграцијама тако што јача безбједност и стабилност, путем завршетка изградње мира унутар дејтонског оквира, те развија инклузивни политички дискурс и демократски одговорне институције које поштују разноликост, промовишу консензус и поштују владавину права. Мисија има свеобухватан и интегрисан приступ путем свог присуства на терену, што одсликава нагласак који је стављен на развијање кохезивних заједница и на правовремену идентификацију препрека напретку.